

פרוטוקול מס' 33
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ג', כ"ב שבט תשי"ב
29.1.52 - בשעה 9.15

משתתפים: י. גורי - היו"ר

י. בדר
ז. סוזאייב
ש. דיין
א. טיזלינג
א.מ. גניחובסקי
ח. אריאב
ק. לוז
י. דוקח
ר. שרי
י. פורדר
מ. קלמר
א. הרצפלד
מ. סנה
י. אפרתי

מדומנים: א. קפלן - שר האוצר
ד"ר לנדו
מר קיטרון
מר טפיבק - מזכיר
מר בזק - מזכיר.

סדר-היום: 1. שונות
2. המשך הדיון בתקנות הארנונה.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.

באחת הישובות הקודמות הצעתי לוועדה
לאשר ללא דיון נוסף את הצו ה-6 בענין חבילות מזון. חבר הכנסת
פורדר ביקש להימלך בחבריו. אין זאת הסתייגות פורמלית מצידו, כי
כפי שאמרתי כבר פעם, לצוים כאלה לא יכולה אלא להיות הסתייגות
לפי הפרוצידורה. יכולה להיות רק דעה נפרדת.

הרחלט: להעביר לאישורה של הכנסת את הצו מס' 6 בענין
חבילות מזון אללא דיון נוסף בוועדה.

היו"ר י. גורי:

את החוק לערבות למשכנתאות מסרנו
לוועדה מצומצמת אולם התברר שעל סעיף
12 טרם הצבענו. סעיף זה אומר:
מלווה שנתקיימו בו תנאים אלה:
(1) המלווה ראוי לשמש נושא לערבות
לפי חוק זה;
(2) שר האוצר אישר, בתעודה, שתמורת
המלווה הועברה מחוץ לארץ במטבע חוץ;
(3) חוב המשכנתא בה טובטח המלווה, וכל
חלק מחוב זה, טעון סילוק במטבע
ישראלית בסכום השווה, במועד הנקבע
לפי תנאי המשכנתא, לסכום מסויים
במטבע חוץ.

היו"ר י. גורי:

- (ב) שר האוצר מורשה לערוך, בשם מדינת ישראל, למילווה חוץ, על כל תנאיו, לרבות התנאי האמור בסעיף קטן (א) (3); ותנאי כזה יהיה שריר וקיים, על אף האמור בכל חוק אחר.
- (ג) מבלי לגרוע מסמכותו הכללית של שר האוצר לפי סעיף 2, רשאי הוא להתנות בערבות למילווה-חוץ שהמדינה תשלם, לפי דרישתו של המלווה, כל חלק מחוב המשכנתה שהגיע זמן פרעונו כנגד העברה חלקית של המשכנתה, כשיעור התשלום, לזכות המדינה או לזכות מי ששר האוצר יצווה, וכן רשאי הוא להתנות שכל עוד מגיע למלווה חלק כל שהוא מחוב המשכנתה, לא יגבה מקבל ההעברה החלקית מפדיון הנכסים הממושכנים את המגיע לו לפי ההעברה, אלא בהסכמתו של המלווה.
- (ד) כשיבואו לחשב את כלל סכומי הקרן של המילווים שניתנו לפי חוק זה, בשנים לב לסכום המולל שבקבע על ידי ועדת הכספים של הכנסת לפי סעיף 2, לא יובאו בחשבון תנודותיו של שער החליפין של מטבע חוץ בתקופה שבין תאריך משכנתא לבין תאריך גמר סילוקה, אלא החישוב ייעשה לפי שער החליפין שהיה קיים בתאריך המשכנתא.

חבר הכנסת ציזלינג הציע בסעיף 12(ב) אחרי המלים "שר האוצר מורשה לערוך בשם מדינת ישראל" להוסיף את המלים "באישור ועדת הכספים של הכנסת". הוחלט לדחות את ההצבעה בסעיף זה לישיבה הבאה, אולם לא הצבענו עליו. שר האוצר טוען שאישור הוועדה יקח זמן רב, ויעכב פעולות מסויימות.

י. גורן: האם התשלום בסופו של דבר הוא בלירות ישראליות או במטבע חוץ?

ג. שרי: במטבע ישראלי השווה למטבע חוץ.

א. ציזלינג: החששות של עיכוב לפעולות כאלו מצד ועדת הכספים, אינן יכולים לשמש מסך. כל מסך המכניס את המדינה לאיזון התחייבות שהיא - אפילו ערבות על 30,000 ל"י - טובאים לאישור הוועדה. מדוע לא יובאו פעולות נכבדות כאלו לאישור?

י. פונדר: יש פעולות שאישור האוצר מספיק. אם יהיה צורך לחכות לאישור הוועדה - לא יצאו פעולות אלו לפועל.

הוחלט: לאשר את סעיף 12 של חוק הערבויות למשכנתאות.

הסתייגות: לחבר הכנסת א. ציזלינג.

היו"ר י. גורי: ענין נוסף הוא הוועדה לעניני משכורת עובדי הכנסת ועובדי משרד מבקר המדינה. נוסף לכך השופטים הצבאיים. אני מציע לחדש את ועדת המשנה שהיתה מורכבת לענין זה מ-6 חברי ועדת הכספים: 1 חבר מפא"י, אחד חבר הציונים הכלליים, אחד חבר מפ"ם, אחד חבר הפועל המזרחי, אחד חבר "חרות" ואחד חבר המפלגה הפרוגרסיבית. במידה שיהיו חילוקי-דעות ביניהם - יועבר הענין למליאת הוועדה; אם לא יהיו כל חילוקי דעות - יובא הענין לאישור רשמי של הוועדה. אנקש את חבר הוועדה לוז לרכז את ועדת-המשנה.

הוחלט: להקים ועדת-משנה לעניני משכורת עובדי הכנסת, עובדי משרד מבקר המדינה והשופטים הצבאיים, שתהיה מורכבת מ-6 חברים: חבר אחד מסייעת מפא"י; 1 מסייעת הציונים

ואחד מהמפלגה הפרוגרסיבית. במידה שיהיו חילוקי דעות בין חברי ועדת המשנה - יועבר העניין למליאת הוועדה לדיון; במידה שלא יהיו חילוקי-דעות - יובא העניין למליאת הוועדה לאישור פורמלי.

שר האוצר יבוא היום וישיב על מספר שאלות שנשאלו את מול.

היו"ר י. גורני:

מבקר המדינה הודיע לי ששלח את דו"ח המבקר על עיריית תל-אביב, לכל חברי ועדת הכספים של הכנסת. האם קיבלו אותו החבריים?

י. גורני:

לא הגיע לידי כל דו"ח כזה.

היו"ר י. גורני:

הו בטח שלפני התקציב הבא ידונו על היחסים בין הרשויות המקומיות והרשות המרכזית.

י. גורני:

ישנו דבר אחד שהוא דחוף מאד בכל העיריות: התביעה מכמה עיריות להגדלת המכסימום של מס עסקים. זה דורש את אישור הכנסת. עכשיו מס זה עומד על 250, והדרישה היא להכפיל את הסכום.

אכניס עניין זה לסדר-היום. הבטחתי בכנסת שנדון על עניין היחסים בין הרשויות המקומיות והרשות המרכזית לפני שנדון על התקציב לשנת 1951/52 ונעשה זאת.

היו"ר י. גורני:

בהזדמנות זו ברצוני להשבא את תשומת-לבם של חברי הוועדה לעובדה שאתמול שכח אחד החברים על השולחן כאן בחדר את החומר של מס-מותרות שלא נועד לפרסום. אנקש לדאוג שבדבר כזה לא יקרה שנית.

אנא עוברים לחוק הארנונה, אנו עוברים

לסעיף 2:

2" (א) נכסים שניזקו, זכאי הניזוק לקבל פיצויים בשיעור של 50% מסווי של הנזק; או אם לא ישולמו פיצויים לפי תקנה זו באחד המקרים האלה:

- (1) במטעים כשסווי הנזק אינו עולה על 15% מסווי של כל מטע שניזק;
- (2) בצידוד או במלאי של סחורות - כשסווי הנזק אינו עולה על 15% מסווי של כל הצידוד, או מלאי הסחורות של הניזוק שנמצא במקום הניזוק ביום הנזק;
- (3) בנכסים שלא פורטו בפסקאות (א) או (ב) - כשסווי הנזק אינו עולה על 15% מסווי;
- (4) בנכסים שניזקו לאחר תחילת תקפן של תקנות אלה ולא שולמה הארנונה שחלה עליהם לפי החוק, ואפילו לא שולמה בגלל פטור לפי סעיף 19 לחוק.

בהזדמנות זו אולי כדאי לקרוא את סעיף 19 לחוק הארנונה

ד"ר לגרוב:

19" (א) בעל נכסים יהיה פטור מתשלום הארנונה -
(1) כשנכסיו החייבים בארנונה הם בנין עירוני או חלק ממנו המשמש למטרת מגורים, או בנין חקלאי המשמש ברובו למטרת מגורים, ולא עלו בשוויים בשנת השומה על שש מאות לירות;
(2) כשכל נכסיו החייבים בארנונה, לרבות בנין או חלק בבנין כאמור בפסקה (1), לא עלו בשוויים בשום יום משנת השומה על אלף לירות.

(ב) שר האוצר רשאי לפטור בעל נכסים מתשלום הארנונה, כולה או מקצתה -

- (1) בעד נכסים ותשמישים מפעל **שער האוצר** אישר אותו, בהדעה שפורסמה ברשומות, כמפעל לתועלת הציבור לצורך חוק זה;
- (2) בעד נכס שהושמדו או ניזוקו בשנת השומה;
- (3) בעד בנין עירוני הפטור ממס רכוש עירוני, בעד בנין תעשייתי הפטור ממס רכוש חקלאי ובעד בנין חקלאי העומד על הקרקע הפטורה ממס רכוש חקלאי, לפי פקודת מס העירייה ומסי הממשלה (פטורים), 1938.

אני ממשיך לקרוא בתקנות סעיף 2:

היו"ר י. גורי:

2. (ב) קיבל אדם פטור, לפי סעיף 19 לחוק, מחלק הארנונה החל על נכס מסויים; ישולמו לו על אותו נכס פיצויים בסכום שחלקו, בתוך סכום הפיצויים הכללי החל על אותו נכס לפי סעיף קטן (א), הוא כחלקו של סכום הארנונה ששילם בתוך סכום הארנונה המגיע לגבי אותו נכס אילולא ניתן הפטור.

ד"ר לגבנר: נימקתי כבר מדוע קבע האוצר 50%, כי אי-אפשר לדעת בעתיד מה יהיה ההקף של הנזקים. מי שהנזקים שלו לא עלו על 15% - לא יקבל פיצויים. בזמן של הפצצה אפשר לגרום נזק קטן לשמשות או דלתות, ועל זה אין צורך לשלם פיצויים.

ענין הפטור: - במשך הזמן שהחוק הזה קיים בא גל בלתי פוסק של דרישות לפטורים. הוחלט שמי שמקבל פטור - אינו יכול ליהנות מהפיצויים; אם הפטור הוא חלקי - גם הפיצויים יהיו חלקיים. ישנם מוסדות עירוניים שאינם מכניסים, כמוצ' בתי-ספר ובתי-חולים. העירייה יכולה לדרוש עבורם פטור, בטענה שאם יסרה משהו - ישקמו זאת משלמי-המסים של העירייה. גם למנגנון לא כדאי לשפל בטכופים קטנים.

א. צינולינג: אינני מבין מדוע צרושים 3 סעיפים קטנים; אפשר לכלול הכל בסעיף אחד.

אשר לעצם הענין: (א) ההגדרה של 15% איננה נכונה. המינימום גדול מדי. אפשר להעמיד את המינימום על 5%.

(ב) ההגדרה מה זה 15% במוג מסויים של בעלי נכסים ובעלי משק או בעלי רכוש, איננה מדוייקת. 15% של מטע בן 300 דונם אינם שווים ל-15% של מטע בן 10 דונם. הוא הדין בבית. אאא הגדרה זאת פוגעת בחוגים שונים, בייחוד במשק הקואופרטיבי, הקיצוני או המשותף. אני מציע לקבוע סכום במקום אחר.

אני חושב שההגבלה של 50% איננה מוצדקת. צריך לשלם לפחות 90% מהנזק. ב-10% אפשר לחייב את הניזוק, בייחוד אם רוצים שהנכס ישוקם. אנו יכולים להגביל ולומר שבתקופות מסויימות רשאי שר האוצר - באישורה של ועדת הכספים - להחליט על הקטנת האחוז הזה לתקופה מסויימת, או על דחיית התשלום. אין הצדקה שאם תהיה מלחמה בקצה אחד של המדינה, לא ישלמו בעד הנזק וימשיכו לגבות מכל התושבים.

אני סובר שענין המטרה של התשלומים היא שאלה פרינציפיונית.

ח. אריאב: אם החוק הזה הוא מס - משלמים אותו בלי ויכוח; אולם אם זהו חוק ביטוח - כפי שקבעו שהוא - הרי אצאצא לביטוח ישנם כלליים.

דיברנו על 3 מקרים: (א) אלה שנכסיהם הם מחוץ למדינה. אמרו שהחוק אינו כולל אותם ואי-אפשר להכליל אותם בחוק; הם יקבלו מתן; (ב) אלה שנכסיהם הם בתוך המדינה - גם הם לא יוכלו לקבל

ח. אריאב:

תשלום מלא; ג) העתיד. כאן מתעוררת באמת המחשבה שאם תהיה מלחמה בעוד שנה - לא יספיקו תשלומי הארנונה בשביל לבטח אפשרויות כאלו.

לכן אני אומר שכל הבנין של הארנונה הוא רעוע. מה יכול אדם לשקם ב-50% ממחיר נכס כפי שהיה לפני 3-4 שנים? - הרי זה אבסורד. צריך להביא בחשבון מה יקרה בעוד שנה, אולם צריך לעשות גם חישובים לעצד שנים. נביח שלא תפרוץ מלחמה נמשך כמה שנים. במשך השנים יצטברו סכומים גדולים בקרן הארנונה ואין זה צודק שישלמו רק 50%. צריך לשלם לכל הפחות 90%. אם ישאירו זאת באופן חפשי - תדאג העיריה בעצמה לשיקום; גם האיש הפרטי יבקש לו פטור ויבטח את עצמו במקום אחר. אולם עלינו לדאוג שהאזרח לא ירומה - ובמקרה זה הוא ירומה.

על ה-15% דיבר כבר חבר הכנסת ציזלינג. כל הענין הזה הופך לצחוק. אני מבין שאין רוצים לטפל בדברים קטנים - אם כי חברת ביטוח צריכה לעסוק גם בזה. אולם אני מבין אסתמובר הוא בסכומים של כ-20 ל"י. אולם אין לדבר על אחוזים. 15% ממטע בן 300 דונם הם הרבה יותר מאשר 100 אחוזים במטעים אחרים. אני מציע אפוא: או להוריד את האחוז עד ל-5%, או לקבוע סכום במקום האחוז. אני מוסיף: אם החישוב האקטואלי תובע תיקון בתשלום הארנונה - צריך לעשות זאת; אולם רק אחרי בדיקה.

היו"ר י. גורני:

כל חייט תופר את הבגד לפי מידת הארג שנותנים לו. את התקנות ערכו לפי שיעור תשלומי הארנונה. אמרו שלא כדאי לטפל בסכומים קטנים. השאלה היא: למי לא כדאי ולמי כן כדאי?

ק. לונ:

לגבי העבר אפשר לקבוע כמה אפשר לשקם - ועל זה צריכה להיות החלטה אד-הוק. לגבי העתיד - אי אפשר להגדיל במידה הזאת את התשלומים. צריך שיהיה כתוב: לא פחות מ-50%. את הגבול העליון צריך להשאיר פתוח. ייתכן שתהיה אפשרות לשלם יותר ומדוע לקבוע אחרת?

אשר לאחוז עצמו, לי נדמה שברוב חברות הביטוח זה לא פחות מ-75%.
15% בלול של 8000 מטילות - כפי שיש אצלנו - הם יותר מאשר 100% בלולים פרטיים אחרים, וכיצד לקבוע אחוז סתמי של 15%? צריך להביא דברים כאלה בחשבון.

מ. קלמר:

חוק הארנונה בא לעזור לממשלה בשני דברים: - א) שיהיה כסף לממשלה לשלם לנפגעי מלחמה; ב) מי שאינו משלם - לא יקבל פיצויים. כל השאלה של ה-50% בנויה על הספק: מה יהיה אם לא יהיה לממשלה כסף לשלם? אז רשאים הממשלה להטיל על כל משלמי המס תשלום מס חד-פעמי. אלה שלא נפגעו צריכים להשתתף בשיקומם של אלה שנפגעו. הוא הדין ב-15%. הנימוק שניתן לכך הוא מגוון: למנגנון לא כדאי לטפל בסכומים קטנים. אל לנו לנקוב באחוזים, אלא לקבוע סכומים, כי כפי שאמרו כבר אחרים, 15% של נכס מסויים מהווים לפעמים הרבה יותר מ-100% של נכס אחר.
את ה-50% אני מציע להעלות - אם לא עד ל-90% - הרי לפחות עד ל-75-80%.

י. בדר:

עכשיו אנו משלמים בעד זה שלא סידרנו את הענין הזה ביחד עם החוק עצמו, על שלא החלטנו בדיוק בשעתו אם זהו מס או ביטוח או משהו אחר.

במסיף האחד הזה יש שתי הגבלות: א) של 50%; של 15%. מזה נובעות עירבונות שונות. אם לאדם יש נזק של 16% - הוא מקבל פיצוי בשיעור של 8%; אם יש לו נזק של 15% - אין הוא מקבל מאומה, יש לאחד את שתי ההגבלות ולכתוב: הניזוק נושא בחלק מסויים של הנזק בעצמו, אך לא

י. בדר:

פחות מאשר בכסום מסויים. למשל: ביזוק נושא ב-25%, אך לא פחות מאשר ב-100 לירות. אי-אפשר להכניס שתי הגבלות שונות בטיבן במעיף אחד.

אשר לאלה שאינם משלמים ארנונה: - באקט האנגלי משנת 1940 בעלי רכוש עד 200 לירות סטרלינג היו פטורים מתשלום אאאאאאאאאא הקונטרבייטשנט ובכל זאת קבלו פיצויים. הכוונה בשיהודר לא היתה להעמיד אותם מחוץ לגדר הפיצויים. באנגליה משתתף האוצר בקונטרבייטשנט ב-1/3 או ב-2/5. עובדה היא שהחקלאות קיבלה פיצויים בעד נזקי מלחמה מן המדינה כבר ומסקורות שונים.

ד"ר לנדו: כהלואות, לא על חשבון החוק הזה.

י. בדר:

אנני יודע שחברים שלי אאאאאא ממשיך ודג' בוד על יד משמר-הירדן שנהרס לגמרי בימי הפלישה הטורית - קיבלו מקום חדש יפה בנורדיה וקיבלו עזרה מלאה ואני חושב שכל הישובים החקלאיים סודרו באותה צורה. זה אמנם יפה מאד מצידה של המדינה, אבל אין זאת אומרת שבנוגע לענפי תעסוקה אחרים אין צורך באותה מידה של טיפול ובנוגע לביזוקי מלחמה לטעבר - מטלחמת השחרור - אני חושב שדרושה עזרה מצד האוצר, אולי באמת בצורה של אשראי - אבל אשראי היום לשנים רבות זאת כמעט הקצבה.

אם זה ענין של ביטוח - צריך לחשוב על העתיד. ברור שסכום הפיצויים צריך להשתקף בגובה התשלומים.

א.ט. גניחובסקי:

יש לי הצעה קצת מהפכנית: שנקבע עכשיו תקנות על מה שהיה. על העתיד - עוד חזון למועד. אני הפנגדתי לחוק הזה גם מבחינה מדינית, כי שללתי את הסליחה והמחילה לאותם שלחמו בנו וחיים היום בארץ בנידון זה. אילו חברה פרטית היתה מקבלת את הביטוח הזה - היתה מסתדרת, ובצורה הנוחה ביותר. אם הממשלה עושה זאת - היא יכולה לעשות זאת לגבי העבר, אבל מה לאלה שניזוקו בעבר ולתקנות אלו שהן קבועות?

לעצם הענין: אני חולק על ה-50%. אתם פשוט מתעללים באנשים. גם ל-15% אני מתנגד ניגוד גמור. אי-אפשר להגיד כשם שאמר הד"ר לנדו: לא כדאי. למי לא כדאי?

עכשיו עוד ענין: הוקמה ועדה ציבורית שמונתה על ידי שר האוצר, שמיוצגים בה כל הארגונים הכלכליים מחוץ לפועל-המזרחי. אני דורש שגם הפועל המזרחי ייוצג בה.

א. הרצפלד:

האם מושג הזה של פטור אומרי לא ישלם ולא יקבל? אני מבין שישנה סיבה לפטור אדם מתשלום, אבל לשם מה החוק הזה שאם לא ישלם לא יקבל? מי שלא משלם - לא יקבל, אבל אין הוא פטור.

על יסוד מה מציעים את ה-50%? האם מסוים שחושבים שעל השאר ידאג האדם בעצמו? הוחלט שהארנונה מכסה את עצמה, ומדוע איפוא הפרינציפ של 50%? אם טוענים שהאמצעים לא מספיקים בשביל לשלם יותר - ישלמו המבוטחים יותר ואז יהיה יותר כסף למדינה.

אשר ל-15%, אני חושב שמוטב לכתוב סכום מסוים במקום אחוז מסוים, ואז לא ייהפך הדבר לאובייקט למשפטים. אני גם שואל: אם לאדם יש 3 נכסים והוא הפסיד בכל אחד 15%, האם מצטברים האחוזים?

א.ב.

לא

ד"ר לגדאן:

ג. שרי:

חבר-הכנסת גניחובסקי מוצא שביטוח עסקי מלחמה הוא כל-כך כדאי שכל חברת ביטוח תעשה זאת ברצון. הוא שוכח שחברות ביטוח אינן עוסקות בביטוח נזקי מלחמה. התקנות הללו מותאמות לחוק מסוים. הכנסת יכולה לבטל את החוק. רוצים שהביטוח יהיה כללי, צריך איפוא לדאוג לכך שגם התשלום יהיה בגבולות שכולם יוכלו לשאת בו. תשלום של 4 פרו-מיל לא יכול לאפשר מתן פיצויים בסך 80% - 75%. גם אם יאיעו לבדוק את התשלום - אתנגד אני להגדלתו. אפשר לחשוב על תוספת של ביטוח וולנטרי כתוספת לארנונה, על-מנת שמי שיוכל ישלם יותר ויקבל יותר. אבל אי אפשר לגזור גזירה שהציבור לא יוכל לעמוד בה.

אי אפשר לקבוע כמינימום סכום, צריך להשאיר את האחוז. 15% בבית ששווי 15,000 לירות, אומר פחות לבעל-הבית מאשר 15% לבעל-בית ששווי 1,000 לירות. בעל הבית הגדול יוכל להשיג עוד כסף, בעוד שלבעל-הבית הקטן אין יותר מאומה.

אני שילמתי עכשיו מס ארנונה ואני רוצה לדעת את זכויותי בו. לא אוכל לשלם את המס מבלי שאדע מה הן זכויותי.

י. דוקט:

אני חושב שלחברות הביטוח יש הפקטור של הזמן. אם איני טועה, על-כל-פנים בביטוח חיים, מצטבר הכסף וככל שעובר הזמן מגדילים את האחוז. אני מציע שמדי שנה בשנה יעשו רביזיה, ובמידה שנעבור שנים טובות, יגדילו את האחוז הזה. בהתאם לכך אני מציע לנסח את החוק.

ז. סוזאייב: שאלה: היתה קרן לביטוח הדדי בנזקי המלחמה - לפני שהוקמה קרן הארנונה. אני מבקש שהד"ר לגדאן יסביר בתשובתו מהו הקשר בין שתי הקרנות ואלו נזקים שולמו כבר מן הקרן הזאת, והאם אין מתכוונים לשלם פעמיים?

ד"ר לגדאן:

אני רוצה לפזר אשליה אחת של חבר-הכנסת גניחובסקי: חברת ביטוח לעולם אינה לוקחת על עצמה סיכון של מלחמה.

חבר-הכנסת שרי תפס את העניין. ישנם מפעלים כמו מכון וייצמן שאינם מכניסים, ולפי החוק אינם צריכים לא לשלם ולא לקבל מן הארנונה. במקרה שהם רוצים לשלם, יש צורך לאפשר להם.

בהוראת החוק כתוב שמי שסבל נזק העולה על 25% - דוחים את תשלום הארנונה, לא מפטרים אותו. אנו באנו בהצעת פשרה, כי ראינו שהאחוז הוא גבוה מדי, והעמדנו זאת על 15%. יש כאן שתי הצעות: א) לקבוע אחוז כמינימום; ב) לקבוע סכום. סכום אי אפשר לקבוע כי לא ידוע מתי ישלמו.

נשאלתי: מדוע מפרשים בסעיף 2(1)(2) ואין מאחדים אותם בדרך-כלל. לפי החוק משלמים את הארנונה לבעל הנכס. לו היינו הולכים לפי זה - היינו אומרים, למשל, בעין-חרוד, כאשר ניזוק המטע והוא פחות מ-15% מערך כל הרכוש, שאין מקבלים מאומה. אבל בכדי להקל אמרנו שאם המטע נפגע - המטע יהווה 100%.

אשר ל-50%: אשר לעבר, לא היתה התחייבות של המדינה לשלם פיצויים, מה שישלמו - יהיה הענקה. אשר לעתיד, אם אומרים שזה ביטוח - צריך לדעת מה ישלמו. הממשלה חושבת שבמקרה שתהיה מלחמה 50% מתקבלים בהחלט על הדעת. אין אפשר להבטיח יותר.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
29.1.59

ד"ר לנדוי:

אמרנו: נבטיח פחות - אבל ניתן מה שאנו מבטיחים.

אשר לשיעור התשלום: מה אומר החוק של החישוב של 0,4? הוא אומר שישלמו זאת מהשווי השנתי בוורקו כפול מספר השנים. אם יש, למשל, בירושלים בית בן 20 חדר - 480 ל"י לשנה. מזה מורידים 20% נשארות 400 ל"י ואני מכפיל זאת ב-10 שנים. לצרכי הארנונה שוויון 4,000 ל"י. בעל הנכס משלם 16 ל"י. הוא משלם למעשה אפוא 0,1 ולא 0,4. בזה רוצה הממשלה לעודד את האנשים כי הדבר נוגע לאנשים שמצבם קשה מאד.

י. רוקח:

איזה אחוז משכר-הדירה זה מהווה?

3%. אולם מבטיחים את הנכסים ולא את ההכנסה.

ד"ר לנדוי:

אשר לשטח החקלאי: - בעד אותו בנין של 20 חדר הוא ישלם 8 ל"י ולא 16 כי שם ישנו חצי התעריף. האם ישנה אפוא הגזמה בכך שבעד 8 הל"י נותנים 50% משווי הנכס?

בעיית המטלטלין: - המטלטלין אינם מבוטחים. אילו היינו מבוטחים אא"גם אותם - היו לנו לא 150 אלף תיקים אלא 800 אלף. פרות, למשל, נכללות ב"מלאי-סחורות" לצורך החוק הזה כמו מכוונות לבית-חרושת.

אשר להערתו של חבר הכנסת גדר שהאוצר הבריטי משלם חלק מהוצאות השיקום: - האוצר הבריטי מקבל את המס כתוספת למס-הכנסה בכל התקופות, ובעצם המשלם את כל הכסף הזה הוא משלם-המסים, נוסף לארנונה.

ביחס לפטורים: - לא יהיה זה צודק אם חלק מהציבור ישלם את הארנונה וחלק אחר יהנה ממנה, בפרט כאשר המדובר הוא על עשרות מיליונים.

אשר לחשש של חבר הכנסת רוקח שיצטברו סכומים גדולים מן הארנונה שלא יהיהא מה לעשות בהם, אני רוצה להדגיע אותו ולומר שהשיקום של ניזוקי מלחמת השחרור יקח עוד כ-4 שנים.

אנו מניחים שבשנה הבאה יהיו בקרן כ-1,800,000 עד 2,000,000 ל"י. השנה יש בערך 1,200,000 ל"י. הוצאות הקרן ההדדית היו כ-100,000 ל"י ונצטרך להוריד זאת מן הסכומים.

שר האוצר - א. קפלן:
הסוכנות היהודית פנתה אלינו בדרישה מצד אחד לתת לה פטור, ומצד שני לתת לה פיצויים בעד נזקים שסבלו משקיה. הודענו לה שאם לא תשלם - לא תקבל, ויהיה עליה לשקול היטב את הדבר.

הוועדה הזו תוכל לדרון בכל שנה מחדש על הענין, ואם המצב ירשה - תוכל להגדיל את האחוזים אפילו ל-100%.

י. רוקח:

למה לא לכתוב בחוק שאנו קובעים לעת-עתה רק לשנה אחת?

שר האוצר - א. קפלן:

זה לא רצוי, כי כתום השנה נעמוד במצב שלזמן ייתם, והוועדה לא תספיק וכו'. אולם אני מתחייב שבכל שעה שהוועדה תראה - נדון על כך מחדש.

היו"ר י. גורני:

אתמול נתעוררה אאאאאאאאאא שאלת הכללת הנזקים הנגרמים על ידי המסתננים בארנונה. מתוך חילופי הדברים היה ברור שהוועדה נוטה לקבל דעה זו אולם לא תהיה כל אפשרות לכלול זאת אם יהיו פטורים.

אני מצטער מאד לומר שהנזקים הללו גדולים מאד.
ההגדרה של הנזקים האלה כלולה בסעיף 6.

שר האוצר - א. קפלן:

י. אפרתי:
בעקבות הערתו של היו"ר יש לי הערה נוספת:
אין ספק שהסוכנות צריכה לשלם, אבל ישנו
סעיף בחוק המדבר על נכסים ששוים עד 1,000 ל"י, ואז אין צריכים לשלם.
ע"י כך נוצר מצב משונה לגבי משק קבוצתי. צריך לחשוב אותו כמשק אחיד.
ע"י זה שאם אין משק משלם ארנובה אין הוא מקבל פיצויים - מה הועלנו
בשיחרורו? אם שיחררנו אותו מתשלום - הרי זה מתוך ~~אאאאאא~~ התחשבות בכך
שאין הוא עדיין יכול לשלם. אני רוצה שיהיה ברור שמשק קבוצתי הוא
צירוף של משקים בודדים.

ש. דיין:
הרכוש של הממשלה עצמה ושל הסוכנות היהודית
נכללים בחוק הזה?

ד"ר לנדו:
הממשלה פטורה אם אין החוק אומר שהיא חייבת.

היו"ר י. גורי:
אתמול נתעוררו מספר שאלות ששר האוצר צריך
להשיב עליהן. השאלות היו:

- (א) להעלות מיד לדיון בוועדת הכספים את השאלה
על ~~אאאאא~~ החלפת שטרי הכסף;
- (ב) נשאלה שאלה אם נכונה הידיעה שנתפרסמה
באחד העיתונים שהממשלה עומדת לייסד לאלתר בנק ליצוא;
- (ג) מה הוא הסכום הכולל של שטרי האוצר
שהוצאו עד עתה. מר הורוביץ לא היה מוכן להשיב על שאלה זו.
- (ד) שר האוצר הודיע שהתורמים למגבית השטפונות
ישוחררו ממס-הכנסה ואם כי לא היתה התנגדות לגוף העניין - הרי הדבר
צריך למצוא את בטויו בחוק;
- (ה) הופסקו התשלומים למתלמדים בחו"ל שמצבם
בכל רע. מה יש לשר האוצר לומר בנידון זה.

א. צילינג:
אשר לעניין שיחרור ~~אאא~~ התרומות למגבית השטפונות
ממס-הכנסה - היתה לי התנגדות פרינציפיונית.

שר האוצר - א. קפלן:
(א) בעניין מס-הכנסה עלינו להחליט על 3 חוקים:
החוק הכללי, התוספת בקשר לעיריות, והשינויים
בחוק הכללי מחייבים גם שינויים בחוק מס-הכנסה על חברות.

(ב) אשר למתלמדים בחו"ל - ישנה הגזמה רבה
בעיתונות. היו רבים שוויתרו מלמפרע על הקצבת מטבע זר - ועכשיו הם
צועקים. לכל אלה שניתנו הקצבות - שולמו הכספים. אולם זה מחייב אותנו
לבדוק מחדש את ענין האישורים. ביקשנו מהקונסוליות שלנו לערוך סקר,
ובקרום אנו צריכים לקבל את תוצאותיו. כעת עולה יותר בזול ללמוד
בג"ב מאשר בירושלים. חלק גדול מהמתלמדים שם מכסים את הוצאות לימודיהם
ע"י כך שהם שולחים הנה חבילות ב-10% מהסכום שהם מקבלים. אנו שולחים
כעת ללמוד רק בפצעות שאי-אפשר ללמוד בארץ, או לשם השתלמות. נוסף
לכך ברפואה, למשל, ביקשנו מאלה שהגיעו עד שמה מטוימסת להמשיך את
לימודיהם בארץ, כי נפתחו כאן הסמסטרים העליונים של הפקולטה. באופן
חוקי אי-אפשר להחזיר את המתלמדים הביתה, אולם אפשר להפסיק להקציב
להם מטבע זר.

(ג) אנו בודקים כעת את הצד החוקי בקשר עם
~~אאאאאאא~~ התרומות למגבית השטפונות. כאשר נגיע לדיון בוועדה על מס-
הכנסה - נכניס את התיקון.

ישיבת ועדת הכספים
29.1.52

שר האוצר - א. קפלן:

ד) שאלת הבנק ליצוא: - הידיעה נכונה.
כאשר ייגמר המ"מ - תימסר אינפורמציה.
יכול להיות שהבנק לא יהיה ממשלתי אלא הממשלה תהיה רק היוזמת.

ה) בענין החלפת שטרי הכסף אין לי
מה לומר. אני מצטער רק שזאת לא תהיה החלפה סופית. המניע היה, שהיות
ועלינו להדפיס שטרות - והיות ובנק אנגלו-פלשטינה איננו קיים - נחליף
את השטרות. אין דבר זה צאצ בגדר הדברים שעל הממשלה אצאא לקבל עליהם
סמכות מהוועדה.

א.מ. גניחונמסי:

אני רק רציתי לדעת אם ישנה מטרה
להחלפה זאת. אם ישנה - ניחא לי.

י. רוקח:

בשבוע שעבר מסר הופיין הדעה שהוא
חושב שיחליפו לירה בלירה. הוא לא מסר
זאת בשם האוצר. מתקבל הרושם שהודעות הבנק יותר מוסמכות מהודעות האוצר.

שר האוצר - א. קפלן:

אפנה את תשומת לבו של מר הופיין
לענין זה.

י. רוקח:

מה בענין ועדת המשנה של ועדת הכספים
בענין ההעקה?

שר האוצר - א. קפלן:

אין אני יודע מדוע לא הוקמה ועדה זו
עד עתה. כאשר היא חסום - תפעל כפי

שהוחלט.

הינ"ר י. גורני:

אני רוצה להודיע לחברי הוועדה ששר
התחבורה מסר שיוכל להופיע בפני הוועדה
רק מחר, ואת ישיבת מחר נקדיש, אפוא, בחלקה לשמייעת דבריו.

אנו ממשיכים בדיון על תקנות הארנונה.

ד"ר לגרון:

סעיף 3:

"מסכום הפיצויים המגיעים לניזוק לפי

תקנה 2 ינוכו;

(1) שווים של החמרים שנשתיירו מן הנכסים

לאחר שניזקו;

(2) כל סכום שקיבל הניזוק כפיצויים על

הנזק שנגרם לנכסיו מאת הקרן הארצישראלית לביטוח הדדי לנזקי שעת חדום
בע"מ או מאת מוסד ממשלתי או מאת כל אדם אחר, בין על פי הסכם ובין בתורת
גמול או חסד;

(3) סכום הארנונה שהניזוק היה חייב

לשלם לפי החוק ושתשלומו נדחה על ידי המנהל לפי סעיף 15(ג) לחוק.

(ב) ניכוי הסכום האמור בפסקה (3) ייחשב

כסילוקו על ידי הניזוק.

(ג) ניזוק הזכאי לקבל מפלוני פיצויים

על נזק שנגרם לנכסיו ולא קיבל, רשאי המנהל לנכות מסכום הפיצויים המגיע
לו לפי תקנה 2 את סכום הפיצויים המגיע לו מאותו פלוני או לדרוש מן
הניזוג כי יעביר למנהל את זכותו לקבלת אותם הפיצויים, הכל כראות עיני
המנהל."

סעיף 4:

(א) ניזוק שברצונו לתבוע פיצויים יגיש

למנהל, תוך מועד שיקבע המנהל בהודעה שפורסמה ברשומות, תביעה בטופס המודפס
בתוספת.

לפני כן רשמה אב
רל/מי

א. ציזלינג: (המשך)

אינני מבין על שום מה הכניסו כאן את
שר הפנים. מוטב היה למסור זאת לממשלה
כולה. לדעתי צריך להיות כאן נציג משרד המסחר והתעשייה.

א. הרצפלד:

שר האוצר הוא הנתבע. הוא צריך להגן על
עצמו. לכן צריך להיות מדובר רק על שני
המשרדים הנזכרים, ולא על שר האוצר. אינני מתערב בשאלה אם יהיה זה
שר הפנים או שר אחר, אבל אם מציעים להכניס את שר החקלאות, צריך
להכניס גם את שר המסחר והתעשייה.

ש. דיין:

בציג
אני מציע ששר המשפטים יהיה יושב-הראש,
והשניים האחרים יהיו: נציג משרד החקלאות
ונציג המשרד למסחר והתעשייה.

א.מ. גביחובסקי:

אם האוצר נתבע, איך הוא יכול להיות שופט?
ולא כל שכן שאינו יכול להיות יושב-ראש.
אני בעד שה שיהיה נציג שר המשפטים ונציג שר הפנים. אינני יודע מדוע
לא יכולה להיות בעגין זה נציגות של המועצה האיזורית. (ד"ר לנדאו?)
האינטרסים יותר מדי קשורים). בכל אופן אני מסכים שהנציגות תהיה
מורכבת משר המשפטים, שר הפנים ושר החקלאות.

ר. שרי:

אני מסכים כי נציג האוצר אינו צריך להיות
מערב בעניין זה. אני מסכים כי נציג משרד
המשפטים יהיה יושב-ראש. נראה לי כי צריך להיות מיוצג כאן משרד החקלאות,
אבל אני מתנגד להוצאת משרד הפנים.

היו"ר י. גורי:

שלא כאחרים, אינני רואה את האוצר כצד
בעניין זה.

ק. לוז:

שר האוצר ממזנה על חוק זה, ולא יתכן
להוציאו מעניין זה.

ש. דיין:

היות וזוהי ועדת ערעור מוטב שתהיה בת
חמישה: נציגי משרד הפנים, החקלאות, מסחר
ותעשייה, האוצר, המשפטים.

ה. פרדו:

אני מתנגד להצעת ש. דיין. גם כך המנגנון
כבר מדי.

ק. לוז:

האם אי אפשר לכתוב בתקנות כי לאזורים
חקלאיים תהיה נציגות כזאת, ולאזורים
עינוניים - אחרת?

ד"ר לנדאו:

סעיף 8 (א) לוקח זאת בחשבון.

היו"ר י. גורי:

אני מבין שתהיה דרקטיבה בעניין זה.
החלטנו אמנם שלא להצביע על הסעיפים,
אבל בסעיף זה אפשר כבר להצביע.

א. ציזלינג:

החלטנו שלא לקיים את ההצבעה, ואין טעם
לשנות זאת בסעיף זה.

סעיף 9.

"(א) המנהל רשאי לקבוע, בהודעה שפורסמה ברשומות, את מועדי תשלום הפיצויים לפי תקנות אלה, והוא רשאי לקבוע מועדים שונים לפי סוגי הנכסים שעליהם משתלמים הפיצויים, ובלבד שמועדי תשלום הפיצויים בנכסים שאינם מלאי של סחורות, לניזוק ששיקם או שעומד לשקם את ניזוקו, יהיו קודמים למועדי תשלום הפיצויים לניזוק אחר.

"שיקום הניזוק", לענין תקנת משנה זאת, פירושו - תיקון הנכסים, הקטתם מחדש, כולם או מקצתם, ובמסעים - נטיעתם מחדש; ואם הנכסים אינם ניתנים לשיקום, ייחשב לשיקום הניזוק הקטתם של נכסים אחרים, נטיעת קטעים אחרים או רכישת ציוד אחר, והכל באישור המנהל.

(ב) ניזוק הזכאי לקבל פיצויים לפי תקנות אלה, אלא שמועד תשלומם טרם נקבע, רשאי המנהל לערוב בעדו למלווה, או לערבות למלווה אשר נועד לשיקום הניזוק, ושעליו משתלמים הפיצויים, ולקבוע תנאים ובטחונות לערבותו, אם דרך כלל ואם למלווה מסויים או לסוג מסויים של מלווה."

ד"ר לבדאו: אי-אפשר לעקוב אחרי שיקום כל נכס, אבל אנחנו מעוניינים בשיקום הנכסים, ולכן אנחנו נותנים זכות קדימה לאלה שמשקמים את הנכס. שנה, מאחר שאנו נמצאים שלוש שנים לאחר שנגרם הניזוק, אנחנו הולכים בדרך של שיקום הניזוק בשורה ראשונה.

ח. אריאב: לפי סעיף זה, לגבי מטעים ייחשב שיקום הניזוק - נטיעתם מחדש. יש לכתוב: נטיעתם מחדש או החזרתם לפוריות.

א. ציזלינג: לפעמים מעוניין החוכר או הדייר לא פחות מבעל הנכס בשיקום. אני חושב שאנחנו צריכים לנהוג בענין זה כפי שנהגנו בחוק הנוגע לניזוקים שנגרמו בירושלים. אני טבור שבמקרה זה צריכה להיות תקנת-משנה האומרת כי שר האוצר רשאי לקבוע את אופן השימוש בכספי הפיצויים או את חובת ביצוע השיקום בהתאם לבסיס שנקבע בחוק הנוגע לירושלים.

אומנם זה ביטוח, אך אין לראות זאת כחברת ביטוח. חברת ביטוח היא דבר חופשי, ואילו כאן הבסיס הוא ציבורי, והתוכן הוא: הרצון להגיע לאחריות כללית של המדינה על נזקי חלקים מתוכה.

ק. לוז: נדמה לי שהטבלא אשר בחוק זה וכן דברי ציזלינג מחייבים כי גם החוכר ישתתף במס הארנונה. (ד"ר לבדאו: ברור שזה כך). לגבי סעיף קטן (ב) - חושבני שיש לאמר כי ברשותו של המנהל לתת הלוואה וגם לערוב.

א.מ. בניחובסקי:

בסעיף (ג) נאמר כי אפשר לתת ערבות למלווה לשיקום הניזוק. אני חושב שיש להשמיט את המלה "לשיקום". אפשר לתת ערבות לנפגע גם/אין זה לשיקום הניזוק.

ד"ר לבדאו: אין באפשרותנו לעשות הכל למען שיקום הניזוק. לכן אנו קובעים כי מי שישקם את הנכס, יקבל זכות קדימה.

נקטר לדברי מר ציזלינג: בכסף שיקבלו אי אפשר יהיה לשקם את הנכס. בחוק הנוגע לירושלים ניתנו הלוואות גדולות לשיקום הניזוק. כאן אין לנו אפשרות לעשות זאת. לכן החלטנו להשאיר לפחות אחוז מסויים, כדי שהוא לא יישאר בלא-כלום.

טעין 10.

"ניזוק שקיבל מאת הממשלה הלוואה לצרכי שיקום הניזוק שנגרם לנכסיו, ושאי המנהל לזקוף את סכום ההלוואה כנגד סכום הפיצויים המגיעים לו לפי תקנות אלו."

טעין 11.

"מי שעבר אחת העבירות האלה:

- (1) לא מילא אחר דרישה שנמסרה לו לפי תקנה 5;
 - (2) מסר ביודעים הודעה או הצהרה בלתי-נכונה בכל ענין או דבר הנוגע לקבלת פיצויים לפי תקנות אלה;
 - (3) השיב ביודעים תשובה בלתי נכונה לשאלה שנשאלה או לידיעה שנדרשה בהתאם להוראות תקנות אלה;
- דינו - קנס עד 50 ל"י או מאסר עד 3 חודשים או שני העונשים כאחד.

ח. אריאב: מה פירוש "השיב ביודעין"? מי יקבע זאת? (ד"ר לנדאו:

בית-המשפט). הייתי מבין לו זה היה נאמר על הצהרה בכתב, אבל לא לגבי מקרה שאדם אמר משהו.

טעין 12.

"לתקנות אלה ייקרא "תקנות הארנונה לפיצוי ניזוקי מלחמה (תשלום פיצויים)", תשי"ב - 1952."

היו"ר י. גורני: לאחר הדיון שהיה פה, אינני רואה צורך להעסיק את המליאה בענין זה. אני מציע להטיל את עיבוד החוק על וועדת משנה בת 3 חברים, שתוכל להביא לנו את הסעיפים שתמצא לנכון להביא.

הוהלט: לבחור בוועדת משנה בת 3 חברים לעיבוד התקנות. חברי הוועדה: ר. שרי, א. ציזלינג, ח. אריאב. (היו"ר - ר. שרי).

היו"ר י. גורני: נבקש מוועדת המשנה להכין זאת עד שבוע הבא. לישיבת סדר הוזמן שר התחבורה, בענין תעריפי הדואר.

וועדת המשנה לענייני ההענקה תהיה בת 6 חברים: אחד ממפ"י, אחד ממפ"ם, אחד מהציונים הכלליים, אחד מחרות, אחד מהפועל-המזרחי, אחד מהמפלגה הפרוגרסיבית. על הסיעות למסור את שמות נציגיהן למזכיר הוועדה.

הישיבה נסתיימה בשעה 13.00.